

Selkänahka koetuksella

Tehy julisti syyskuussa kaikkia jäseniään koskevan ylityö- ja vuoronvaihtokielon kolmeksi päiväksi vastustaakseen hallituksen esitystä keventää irtisanomissuojaa alle 20 henkeä työllistävissä yrityksissä. Ei mennyt ilmoituksesta kuin punainen minuutti, kun jo koko sote-ala oli sekaisin ja mediassa itsekkäät hoitajat oli syyllistetty siitä, että vaarantavat potilasturvallisuuden ja tappavat potilaita hoitojonoihin. Vielä ei siis ollut päivääkään ylityö- ja vuoronvaihtokielto ollut voimassa. Edellisen kerran helmikuussa työtaistelussa samaista toimenpidettä käyttämällä saatiin kahdessa tunnissa muun muassa Suomen suurin sairaanhoitopiiri ilmoittamaan leikkausten ja kiireettömien toimenpiteiden peruuttamisesta ja huolesta, ettei tästä selvitä.

Mitä tämä kertoo alamme resursoinnista? On pahasti alimitoitettua, jos työvuorosuunnitelmaan merkityillä vuoroilla ei saada toimintaa pyöritettyä. Koko ala repii liikaa työntekijöiden selkänahasta joustoilla ja jatkuvilla ylitöillä ja työvuoromuutoksilla. Listoja suunnitellaan monissa paikoissa valmiiksi alimitoitetuiksi (kun ei ole sitä resurssia, mistä ottaa) ja paikkaillaan puutoksia keikkalaisilla tai teettämällä ylitöitä.

Olin kesälomallani kesätyttönä tekemässä rakasta kutsumustani synnytyssalissa keikkalaisena. Ihan itsekkäistä syistä: halusin hoitaa synnytyksiä. Ja toki rahan takii, sanois **Antti Tuisku**. Työpaikan vaihdon myötä kun paloi lomarahat, ja kymmenhenkisen perheen kesälomareissuun, yhteen Tukholman-risteilyyn, ei tavallisen kättilön tai 75-prosenttista työtä tekevän Kättilöliiton puheenjohtajan palkka riitä. Sain siis synnytyssalissa kuoria kermat päältä, niin kuin totesimme rakkaan entisen työkaverini **Satun** kanssa samassa keikkavuorossa ollessamme. Se tarkoittaa sitä, että hoidimme ihania synnyttäjiä ja vain haluamissamme vuoroissa ja lähdimme kotiin ilman velvoitteita ottaa vastaan seuraavaa vuoroa, jos ei siltä tuntunut. Ei toki kenelläkään ole velvoitetta tehdä määräänsä enempää töitä, mutta vakituisen henkilökunnan on vähän vaikeampi kieltäytyä omantunnontuskassa, kun tietää, missä sopassa kollegat ovat työvuoropuutoksilla.

Puutos työvuoroihin yleensä syntyy yhtäkkiä yllättäen. Muistan eräänkin kesäisen päivän esimiehen sijaisena ollessani, kun kahdeksasta yövuorolaisesta kuusi ilmoittautui sairaaksi päivän aikana. Soittelin kaikki mahdolliset ja mahdottomat keikkalaiset, yövuoronsa päättäneet, iltavuoroon tulijat ja vapaapäiväläiset läpi ja sain haalittua kokonaista yhden tekijän paikkaamaan kuutta puuttuvaa. Ei siinä auttanut kuin käydä pikaisesti kotona hetki hengähtämässä ja tulla itse illalla takaisin töihin toivoen, ettei juuri tänä yönä syntyisi kovin montaa uutta kansalaista. Siitäkin yöstä selvittiin, niin kuin lukemattomista muista vuoroista, joissa miehitys on ollut alle suunnitellun. Vähän enemmän vain tossua toisen eteen ja ruoka- ja kahvitauot pois, vessassa ehtii käydä vuoron päätteeksikin pukuhuoneella.

Onhan tämä ihan hullua – miksi me suostumme moiseen? Työnantajat eivät ainakaan lisää resurssia, jos työt tehdään vähemmälläkin miehityksellä, vaikkakin henkilöstön jaksamisen kustannuksella. Jos ei uupuneen hoitajan ääni kuulu, puhuisiko raha puolestamme päättäjien kieltä? Lisääntyvät työuupumukset ja sairauspoissaolot kun kasvattavat kustannuksia huomattavasti verrattuna ajoissa palkattuun lisäresurssiin.

Jaksamista maailman tärkeimmässä työssänne, arvon kollegat, olette korvaamattomia!

Marjo

MARJO LYYRA
puheenjohtaja
Suomen Kättilöliitto –
Finlands Barnmorskeförbund ry

När tålamodet sätts på prov

I september publicerade Tehy ett övertids- och skiftesbytesförbud som gällde i tre dagar för alla medlemmar. Det här gjordes för att protestera mot regeringens förslag att lätta på uppsägningsskyddet för företag med under 20 anställda. På två röda sekunder efter meddelandet var det oroligt i hela vårdbranschen. I media anklagades de själviska skötarna för att äventyra patientsäkerheten och döda patienter i vårdköerna. Övertids- och skiftesbytesförbudet hade inte ens varit i kraft en dag. Vid de föregående strejkaktionerna i februari fick man med liknande åtgärder på två timmar bland annat Finlands största sjukvårdsdistrikt att meddela om annullering av operationer och icke-brådskande ingrepp samt om en oro att de inte klarar sig.

Vad berättar det här om vår bransch resurshantering? Det är allvarligt underbemannat om man inte får verksamheten att gå runt med det planerade arbetsschemat. Hela branschen sätter för stor press på arbetstagarnas tålamod med flexibilitet, ständiga övertider och förändringar i arbetsschemat. Schemat planeras på flera ställen färdigt underbemannat (då det inte finns resurser som man kan ta från) och personalbristerna lappas ihop med ströjobbare eller övertidsjobb.

På min semester ströjobbade jag som sommarflicka med mitt kära kall i förlossningssalen. Helt av själviska skäl: jag ville sköta förlossningar. Och förstås för pengarna, som **Antti Tuisku** skulle ha sagt. I och med att jag bytte arbetsplats brände jag semesterpengarna och då räckte inte en vanlig barnmorskelön, eller lönen för jobbet som Barnmorskeförbundets ordförande på 75 procent, till en semesterresa för en familj med tio personer, en kryssning till Stockholm. I förlossningssalen fick jag alltså plocka russinet ur kakan, som vi konstaterade med kära **Satu**, en tidigare kollega, då vi råkade ströjobba på samma arbetsskift. Det betyder att vi skötte underbara föderskor och bara under de arbetsskift som vi önskade. Vi åkte hem utan någon skyldighet att ta emot nästa arbetsskift om vi inte kände för det. Ingen är förstås skyldig att göra mer jobb än inplanerat, men den ordinarie personalen har lite svårare att avstå när de får dåligt samvete då de vet vilken soppa personalbrist försätter kollegorna i.

Personalbrist under arbetspass sker oftast plötsligt. Jag kommer särskilt ihåg en sommardag under tiden jag gjorde vikariat som förman: på en dag sjukskrev sig sex av åtta nattskötare. Jag ringde runt till alla möjliga och omöjliga ströjobbare. De som slutat nattskiftet, de som kom till kvällsskiftet och de som hade ledigt, och jag fick tag i en arbetare som kunde kompensera för de sex som saknades. Då var det bara för mig att göra en snabbvisit hemma för att hämta andan och komma tillbaka själv på kvällen, i hopp om att det inte skulle födas väldigt många nya medborgare den natten. Vi uthärdade även då, precis som många andra gånger då bemanningen har varit under det planerade. Det gäller bara att springa lite mera och ta bort mat- och kaffepauserna. På toaletten hinner man sedan gå i omklädningsrummet som avslutning på skiftet.

Men det här är trots allt helt galet – varför accepterar vi något sådant? Arbetsgivarna ökar inte på resurserna om arbetet görs med mindre bemanning, även om det är på bekostnad av personalens krafter. Om inte den utmattade skötarens röst hörs, hur kan då inbesparningarna tala till våra beslutsfattare? Det växande antalet arbetsutmattningar och sjukskrivningar ökar kostnaderna märkbart i jämförelse med tilläggsresurser som anställts i tid.

Håll motivationen uppe i världens viktigaste arbete, kära kollegor, ni är ovärderliga!

Marjo

MARJO LYYRA
ordförande
Suomen Kätilöliitto –
Finlands Barnmorskeförbund